

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
دفترخانه شورای عالی آمایش سرزمین

اسناد آمایش ۳۱ استان کشور

مُصوب شورای عالی آمایش سرزمین ۱۳۹۹/۱۲/۱۱

ریاست جمهوری

سازمان برنامه و بودجه کشور

دسیرخاژ شوراعالی آمایش سرزمین

شورایعالی آمایش سرزمین

۳.....	سند آمایش استان گلستان.....
۳۶.....	سند آمایش استان گیلان.....
۶۹.....	سند آمایش استان سمنان.....
۹۰.....	سند آمایش استان مازندران.....
۱۲۵.....	سند آمایش استان اردبیل.....
۱۵۱.....	سند آمایش استان آذربایجان غربی.....
۱۷۵.....	سند آمایش استان آذربایجان شرقی.....
۲۰۴.....	سند آمایش استان کردستان.....
۲۳۳.....	سند آمایش استان ایلام.....
۲۵۶.....	سند آمایش استان لرستان.....
۲۸۱.....	سند آمایش استان کرمانشاه.....
۳۰۰.....	سند آمایش استان همدان.....
۳۱۹.....	سند آمایش استان چهار محال و بختیاری.....
۳۳۵.....	سند آمایش استان خوزستان.....
۳۵۷.....	سند آمایش سرزمین استان اصفهان.....
۳۹۷.....	سند آمایش استان کهگیلویه و بویراحمد.....
۴۲۶.....	سند آمایش استان فارس.....
۴۴۷.....	سند آمایش استان بوشهر.....
۴۷۸.....	سند آمایش استان قم.....
۵۰۱.....	سند آمایش استان البرز.....
۵۱۹.....	سند آمایش استان تهران.....
۵۴۳.....	سند آمایش استان قزوین.....
۵۶۷.....	سند آمایش استان مرکزی.....
۵۹۴.....	سند آمایش استان زنجان.....
۶۲۳.....	سند آمایش استان سیستان و بلوچستان.....
۶۵۴.....	سند آمایش استان یزد.....
۶۸۸.....	سند آمایش استان کرمان.....
۷۲۶.....	سند آمایش استان هرمزگان.....
۷۴۸.....	سند آمایش استان خراسان جنوبی.....
۷۸۲.....	سند آمایش استان خراسان رضوی.....
۸۱۲.....	سند آمایش استان خراسان شمالی.....

به استناد جزء یک بند الف ماده ۲۶ قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران و ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور، شورای عالی آمایش سرزمین در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۱، سند آمایش استان ایلام را در افرق ۱۴۲۰ در دو قسمت راهبردی و اجرایی به شرح زیر تصویب نمود:

سند آمایش استان ایلام

ماده ۱- تعاریف و مفاهیم

در این سند اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

شورای عالی: شورای عالی آمایش سرزمین

دبیرخانه: دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین

اهداف بنیادین توسعه فضایی استان: اهداف بنیادین غایت خواست های جامعه در حوزه های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و زیست محیطی بوده که در قالب رویکرد تفکر ارزشی و مبتنی بر ارزش ها و آرمان های حاکم بر جامعه، احکام و الزامات اسناد فرادست ملی - منطقه ای، شناخت قابلیت ها و احصاء مسائل جامعه استخراج شده و مبنایی برای طراحی چشم انداز توسعه استان می باشد.

نقش استان در تقسیم کار ملی و منطقه ای: نقش استان در تقسیم کار ملی و منطقه ای مبتنی بر تحلیل روندها و گرایشات پیشین، الزامات اسناد فرادست ملی و منطقه ای و بررسی دقیق بر روی منابع، استعدادها و شایستگی های بالقوه یا بالفعل و نیز تخصص ها و مزیت های فعلی یا آتی استان در دو سطح جداگانه ملی و منطقه ای (متناسب با شعاع عملکردی هر نقش یا تخصص) شناسایی و تعریف می شود.

چشم انداز توسعه استان و مأموریت های آن: چشم انداز، تصویر آینده مطلوب و دلپذیر یک جامعه بوده که باورپذیری، شفافیت، جذابیت، یکپارچگی، جامعیت و برانگیزانندگی آن، سبب اجماع، ترغیب و جهت دهی به همه نیروهای توسعه در راستای تحقق آن می شود. چشم انداز توسعه استان مبتنی بر الزامات اسناد فرادست ملی - منطقه ای، اهداف بنیادین، عدم قطعیت های شناسایی شده، شناخت قابلیت ها و احصاء مسائل استان، دیدگاه های نخبگان و مقامات ارشد استانی و منبعث شده از نقاط لنگرگاهی (عملکردهای اصلی استان، آوازه یا برند استان و ...) در چارچوب رویکرد آینده نگاری استخراج می شود. مأموریت های توسعه استان نیز منبعث از سازوکار شناسایی اهداف

بنیادین و استخراج چشم انداز، بازتاب دهنده جهت گیری ها و تخصص های توسعه استان و عرصه ها یا قلمروهای اولویت دار توسعه استان می باشد.

راهبردهای پابرجا: راهبردهای پابرجا راهبردهایی هستند که می تواند پاسخگوی آینده های متعدد ممکن باشد، بدون آن که در برخی آینده ها، موجب خسارت شدیدی شود. در سند آمایش استان، این راهبردها، راهبردهایی هستند که مبتنی بر کاربست تکنیک سناریونگاری، از بیشترین پابرجایی (ثبات، کارایی و کاربردپذیری) در تمامی سناریوهای مختلف توسعه فضایی استان و زمینه سازی تحقق سازمان فضایی افق توسعه یافتگی استان برخوردار هستند.

شکل بندی کلان نظام فضایی: شکل بندی کلان نظام فضایی یا همان طرح پایه آمایش استان، مبتنی بر راهبردهای پابرجا و استنتاج الزامات فضایی این راهبردها، قلمروهای اصلی و مراکز عمده زیست و فعالیت، شبکه های اصلی زیربنایی و کریدورهای ارتباطی و قلمروهای اولویت دار توسعه فعالیت و استقرار جمعیت و قلمروهای نامناسب توسعه فعالیت و استقرار جمعیت استان را مشخص می نماید.

تخصص ها و اولویت های توسعه استان: تخصص های نواحی (مناطق) استان در قالب گدهای تفصیلی تر فعالیت ها و عرصه های اولویت دار توسعه در این نواحی (مناطق) در راستای شکل بندی کلان نظام فضایی طرح می گردد. سیاست های سرزمینی توسعه بخش ها در استان: مجموعه اقدامات و دستورالعمل های معینی که در جهت رسیدن به هدف یا اهداف مورد نظر در برنامه آمایش استان، در چارچوب های راهبردهای مشخص شده تعیین و به اجرا گذاشته می شود.

تصویر سازمان فضایی استان در افق توسعه یافتگی: از رویهم گذاری لایه های مختلف شکل بندی الگوی استقرار فعالیت ها، الگوی نظام سکونتگاهی، الگوی نظام خدمات اجتماعی، الگوی نظام خدمات برتر، الگوی شبکه های زیربنایی به همراه لایه های پایه نظیر لایه های پهنه بندی های طبیعی، تقسیمات کشوری و ... تصویر شکل بندی سازمان فضایی استان را شکل می گیرد.

برنامه های اجرایی آمایش استان: مجموعه ای از طرح ها و پروژه های هماهنگ و هم راستا که در چارچوب یک برنامه (بخشی یا سرزمینی) شکل می گیرند و با اجرای آنها در چارچوب جهت گیری های کلان و روش های اجرایی از پیش اندیشیده شده، هدف های برنامه آمایش استان محقق می شود.

آب قابل برنامه ریزی: سهم آب استان از منابع آب تجدیدپذیر حوضه های آبریز درجه ۲ سی گانه کشور که استان یکی از ذینفعان آن حوضه آبریز بوده و یا از طریق طرح های انتقال بین حوضه ای، منابع آب به استان منتقل می شود.

منابع آب قابل برنامه‌ریزی شامل منابع متعارف (سطحی و زیرسطحی) و منابع آب غیرمتعارف (پساب و منابع آب شور و لب شور درون سرزمینی و منابع آب نمک‌زدایی دریا) می‌باشد.

ماده ۲- سند راهبردی آمایش استان ایلام به قرار زیر است:

۲-۱- اهداف بنیادین

- ارتقای کیفیت محیط زیست، بازآفرینی ساختارهای طبیعی و زیستی استان و تبدیل شدن به الگوی کشوری در رفع مساله زوال جنگل‌های بلوط
- ارتقای سطح کیفیت محیط اجتماعی و جایگاه اجتماعی و فرهنگی استان در کشور
- تأمین سطح مناسب توسعه یافتگی همه‌ی مناطق استان، متناسب با ظرفیت‌های زیستی آن‌ها و خروج استان از انزوای نسبی جغرافیایی و ارتباطی
- توسعه‌ی ساختارهای مدیریت یکپارچه و بین‌بخشی در استان، فارغ از مناسبات و روابط قومی و طایفه‌ای
- رقابت‌پذیر و متنوع شدن نظام اقتصادی استان
- تبدیل شدن به الگوی کشوری در رفع محرومیت‌ها و عقب‌ماندگی‌های تاریخی مناطق مرزی کشور و تبدیل شدن به استانی ایمن و تاب‌آور در برابر مخاطرات طبیعی و نظامی با نگاه توسعه‌گرایانه
- ارتقاء سطح امنیت استان از طریق بکارگیری الزامات دفاعی، امنیتی، پدافند غیرعامل و مدیریت بحران در برنامه‌های توسعه‌ای استان

۲-۲- نقش استان در تقسیم کار ملی و منطقه‌ای

نقش و وظایف تخصصی استان در تقسیم کار ملی

کشاورزی و دامداری

کشاورزی ارگانیک و سالم، دامداری سنتی و صنعتی و کشت گیاهان دارویی، جنگل‌داری

صنعت و معدن

صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی، صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع دستی و استخراج معادن

حمل و نقل

ترانزیت کالا و مسافر با توجه به وجود ۴۲۵ کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق با تاکید بر محورهای ایلام-مهران

- دهلران در قالب ارتباط توسعه یافته با کشور عراق

نفت و گاز

ذخیره گاه، تولید و استخراج نفت، گاز

گردشگری

گردشگری سلامت، تاریخی، طبیعی، بوم گردی، مذهبی و دفاع مقدس

محیط زیست

محافظت محیط زیست، آب و منابع طبیعی (حفظ و توسعه جنگل‌ها، حفظ آثار ملی طبیعی)

بازرگانی و ترانزیت

مبادلات بازرگانی با کشورهای منطقه با توجه به مرز بین‌المللی مهران

خدمات

خدمات برتر گمرکی و لجستیکی، واسطه‌گری‌های مالی (بانکی و بیمه‌ای)، سلامت

دفاعی و امنیتی

حفاظت امنیت مرزهای کشور در لایه‌ی اول دفاعی و پدافندی

نقش و وظایف تخصصی استان در تقسیم کار منطقه‌ای

کشاورزی

کشاورزی ارگانیک، دامداری سنتی و صنعتی، کشت گیاهان دارویی، آبریز پروری و تامین بخشی از نیازهای غذایی

منطقه

گردشگری

گردشگری تاریخی، طبیعی، بوم گردی، مذهبی و دفاع مقدس

انرژی

قطب انرژی منطقه در تولید و تامین نفت، گاز، و بخشی از نیاز برق

حمل و نقل

حمل و نقل و ترانزیت منطقه در ارتباط با کشورهای منطقه

بازرگانی و ترانزیت

صادرات محصولات صنعتی، تجاری و بازرگانی منطقه و تامین نیازهای واردات بخش‌های مختلف منطقه

صنعت و معدن

صنایع غذایی و آشامیدنی، صنایع شیمیایی، لاستیک و پلاستیک، پتروشیمی و صنایع کاغذی

خدمات

خدمات برتر بازرگانی گمرک و بیمه، سلامت، آموزش عالی، انبارداری و لجستیک

دفاعی و امنیتی

نقش اساسی در دفاع و امنیت منطقه و تحقق اهداف پدافند غیرعامل و امنیت ملی

۲-۳ چشم انداز توسعه استان

استان ایلام با محوریت قرار دادن توانمندی‌ها و قابلیت‌های بومی و درونی خود و با مدیریت خردمندانه‌ی داشته‌ها و استعدادهایش، توانسته است ضمن اتخاذ رویکردی هماهنگ و یکپارچه میان جامعه‌ی محلی، بخش‌ها، نهادها و کنشگران درونی خود؛ موقعیت منطقه‌ای مناسب و منابع طبیعی غنی‌اش را در راستای دستیابی به سطح بالایی از تولیدات کشاورزی و دامی، تولید انرژی و مشتقات آن، افزایش ارزش افزوده‌ی بخش گردشگری، ایفای نقش بارز حمل‌ونقل و بازرگانی، حفظ و تقویت سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی و نیل به حکمروایی مشارکتی، در چارچوب بایسته‌ها و قابلیت‌های اکولوژیک و با رعایت الزامات و ملاحظات دفاعی، امنیتی و پدافند غیرعامل به کار گیرد.

۲-۴ مأموریت‌های توسعه استان

اقتصادی

- تبدیل شدن به کانون مهم و تولیدکننده‌ی برتر محصولات کشاورزی و دامی رقابت‌پذیر در منطقه
- کسب سهم بالای بازارهای داخلی و خارجی محصولات کشاورزی در منطقه
- تبدیل شدن به قطب تولید انرژی و مشتقات وابسته به آن در منطقه (فسیلی و تجدیدپذیر)
- تبدیل به مرکزیت راهبردی در تعاملات اقتصادی، بازرگانی و فرهنگی با شهرهای کشور عراق و عتبات عالیات
- تبدیل شدن به پیوندگاه بازرگانی و کارکردی (صادرات و واردات) با کشور عراق
- تبدیل شدن به قطب گردشگری طبیعی، بوم‌گردی، دفاع مقدس و مذهبی غرب کشور
- بسترساز استقرار صنایع تبدیلی و تکمیلی در مقیاس منطقه و استان

فرهنگی و اجتماعی

- حافظ فرهنگ و پیشینه‌ی هویتی غنی و ساختار اجتماعی همگرا
- حافظ و حامی ساکنان و نخبگان استان و رفع آسیب‌های اجتماعی (خودکشی، طلاق و...)
- فراهم کننده‌ی کیفیت بالای زندگی و رفاه مادی و معنوی برای ساکنان استان و حداکثرسازی تاب‌آوری اجتماعی
- تامین خدمات آموزشی، فرهنگی و درمانی مناسب برای ساکنان استان

سیاسی - اداری

- رفع مناسبات قومی و طایفه‌ای در ارتباطات سیاسی و تأمین مدیریت یکپارچه و بین‌بخشی
- تکیه کردن بر خرد جمعی و مشارکت نخبگان و نهادهای مردم‌نهاد و برخوردار از ساختاری مردم‌مدار و نخبه‌گرا
- همکاری‌های فرابخشی در راستای اجرای برنامه‌ها و دستیابی به اهداف و چشم‌انداز

سکونت‌گاهی و حمل‌ونقل

- تأمین الگوهای حمل و نقلی متنوع در پیوند با عراق و کریدورهای منطقه‌ای منتهی به آن
- مدیریت شبکه ارتباطی و هم‌افزایی بین‌بخشی در تعامل با کانون‌ها و کریدورهای مرتبط با عراق
- بسترسازی برای دستیابی ساختار سکونت‌گاهی متعادل و چندمرکزی و رقابت‌پذیر
- پیشرو شدن در تقسیم کار و همکاری منطقه‌ای
- پذیرش نقش‌های رقابت‌پذیر با کانون‌های رقیب همچون کرمانشاه و اهواز
- تأمین سطح مناسب توسعه یافتگی همه مناطق متناسب با ظرفیت‌های زیستی

محیط‌زیست

- حافظ منابع طبیعی و عرصه‌های با ارزش محیط‌زیستی
- تبدیل شدن به الگوی کشوری در رفع مشکل زوال جنگل‌های زاگرس
- برخوردار از محیط زیست تاب‌آور و طبیعتی پاک و عاری از ریزگرد و آلودگی
- الگو و پیشرو در بهره‌برداری پایدار از منابع و اقتصاد سازگار با محیط زیست
- پیش‌رو در همکاری‌های مدیریتی و سیاسی بین منطقه‌ای و بین‌المللی در مدیریت محیط‌زیستی

امنیتی - دفاعی

- ضامن امنیت مرزهای استان، منطقه و کشور در لایه‌ی اول دفاعی و پدافندی کشور
- رفع نگاه‌های امنیتی و محدودکننده‌ی توسعه
- پیشرو در نخبه‌گرایی و مردم‌سالاری
- تاب‌آور در برابر مخاطرات طبیعی و بحران‌های اقتصادی و سیاسی

۲-۵- راهبردهای پابرجا

- شفاف‌سازی اقدامات و عملکرد سازمان‌ها و نهادهای مسئول اداره‌ی استان و الزام آنها به اطلاع‌رسانی و استماع عمومی در زمینه‌ی تصمیمات و اقدامات

- ارتقای خودآگاهی استانی، ظرفیت یادگیری منطقه‌ای و حس تشخیص استانی (با تاکید بر سرمایه‌های نمادین استان)، در مقابله با تعارضات و گرایش‌های طایفه‌ای و محلی
- بسترسازی جذب و بکارگیری نیروهای نخبه و دارای وزن و جایگاه سیاسی بالا، در نظام مدیریتی استان
- چابک‌سازی نظام اداری استان و دستیابی به ساختاری چابک و غیرمتمرکز در مرکز استان
- توسعه‌ی چارچوب آموزشی مهارت‌های فنی و حرفه‌ای و تخصصی آموزش عالی، متناسب با زمینه‌ها و نقش‌های تخصصی استان و شهرستان‌های تابعه
- ارتقای کیفیت و توان خدماتی شهر ایلام به منظور پوشش کامل خدماتی استان (به ویژه خدمات برتر)
- ارتقای فرصت‌های آموزشی مهارت‌افزا و مراکز خدمات رفاه و تأمین اجتماعی بر مبنای سبد نیازهای هر شهرستان
- سیاست‌گذاری توسعه‌ی استان (به ویژه استقرار جمعیت و فعالیت) بر مبنای آب به جای سیاست‌گذاری بر مبنای سایر منابع (زمین، مواد معدنی و ...): تعیین آب به عنوان متغیر اصلی و اولویت‌دار برنامه‌های توسعه استان
- تثبیت و کنترل تدریجی کانون‌های تولید گرد و غبار در استان
- توسعه و استقرار نظام جامع آمار و اطلاعات مدیریت و کنترل فرایندهای زیست محیطی استان (در سطوح استانی، شهرستانی و شهری)
- ارتقای روش‌ها و سازوکارهای نوین مدیریت منابع آبی و خاکی استان
- به کارگیری راهبرد دیپلماسی زیست محیطی در مقیاس ملی و بین‌المللی
- ارتقای مشارکت ساکنان و جوامع محلی (به ویژه کشاورزان و دامداران) در مدیریت و حفظ منابع محیطی
- به کارگیری سازوکار نظارت و پایش‌پذیری زیست محیطی در برنامه‌ها و اقدامات توسعه‌ای استان
- ارتقای شیوه‌ها و سازوکارهای مدیریت احیای جنگل‌ها و مراتع با استفاده از فناوری‌های نوین
- توسعه‌ی فعالیت‌ها و تعریف نقش‌های تخصصی استان متناسب با فرصت‌های برونزای توسعه‌ی حاصل از همجواری‌های منطقه‌ای استان
- توسعه‌ی جامع انرژی‌های نو و تجدیدپذیر در پهنه‌ها و نقاط دارای این مزیت‌ها
- نوین‌سازی کشاورزی، متناسب با شرایط جدید طبیعی و اقلیمی و الزامات بازار (تعیین الگوی کشت، ارتقای بهره‌وری تولید و مصرف آب، کشت‌های گلخانه‌ای بازارمحور، دام‌پروری مکان‌محور به جای دام‌داری کوچک‌محور)

- ارتقای دسترسی کارآمد و اثربخش به خدمات پشتیبان تولید، متناسب با سبد نیازهای هر شهرستان
  - برندسازی از مزیت‌های نسبی و محصولات شاخص استان به ویژه در بخش کشاورزی و گردشگری
  - توسعه زنجیره‌ها و شبکه‌های کسب و کار کشاورزی با رویکرد بازارمحوری (استان‌های مرکزی، پایتخت و کشور عراق)
  - تقویت خدمات پشتیبان کشاورزی در بخش‌های لجستیک، بازاریابی و صادرات
  - توسعه صنایع پایین دستی مرتبط با نفت و گاز در استان
  - توسعه چندمرکزی در نظام سکونتگاهی استان
  - توسعه و تجهیز زیرساخت‌های شبکه حمل و نقل پرسرعت جاده‌ای، ریلی و هوایی
  - تقویت نقش و جایگاه منطقه‌ای شهر ایلام در تعاملات منطقه‌ای و ملی
  - تمرکززدایی ارتباطی و تضمین ارتباط‌پذیری کارآمد پهنه‌ها و مناطق منزوی استان
  - متنوع‌سازی و یکپارچه‌سازی نظام حمل و نقل استان
  - توسعه نظام و شبکه ارتباطات و هم‌پیوندی‌های استان با استان‌های هم‌جوار و کشور عراق، متناسب با نقش همکارانه‌ی استان با استان‌های هم‌جوار و کشور عراق
  - تبدیل رفع سریع محرومیت‌های اقتصادی و اجتماعی به گفتمان اصلی استان با رویکرد مطالبه‌گری از حاکمیت در رفع محرومیت‌ها و عقب‌ماندگی‌های استان
  - هم‌افزایی روابط و تعاملات درونی و بیرونی استان در بهره‌برداری از منابع محیطی و جغرافیایی با استان‌های هم‌جوار و کشور عراق در رفع تضاد منافع
  - توسعه و ارتقای چارچوب جامع مدیریت بحران استان
- ۶-۲- شکل‌بندی کلان نظام فضایی استان (تصویر چشم‌انداز توسعه استان)**
- قلمروهای اولویت‌دار استقرار جمعیت و فعالیت**
- محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های ناشی از قوانین و مقررات (از جمله حرایم رودخانه‌ها، حرایم امنیتی-حفاظتی و ...)
- قلمروهای اولویت‌دار استقرار جمعیت**
- شهرهای موجود در مناطق پنجگانه با تاکید بر شهرهای میانی

- مناطق ۳، ۱ و ۲ شامل شهرستان‌های دهلران (دهلران، موسیان و دشت عباس)، شهرستان ایلام (بخش بولی و دهستان گنجوان) و شهرستان آبدانان (بخش مورموری) به عنوان ذخیره گاه

قلمروهای اولویت دار توسعه فعالیت

قلمروهای اولویت دار توسعه فعالیت های بخش کشاورزی

- کشت آبی مناطق ۲ و ۳ و ۵

- کشت دیم در مناطق ۳ و ۴ و ۵

- توسعه باغات در مناطق ۱ و ۴

- توسعه دام و طیور در مناطق ۱، ۲، ۳، ۴، ۵

- توسعه گیاهان دارویی در مناطق ۱، ۲، ۳، ۴، ۵

قلمروهای اولویت دار توسعه فعالیت های صنعتی، معدنی و انرژی

- قلمروهای موجود در مناطق ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵

قلمروهای اولویت دار توسعه فعالیت های بخش خدمات

خدمات برتر

- قلمروهای اصلی مناطق ۱ و ۳ و ۵

گردشگری

- گردشگری در قلمرو فضایی مناطق ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵

قلمروهای نامناسب توسعه فعالیت و استقرار جمعیت

- محدودیت ها و ممنوعیت های ناشی از قوانین و مقررات (از جمله حرایم رودخانه ها، حرایم امنیتی - حفاظتی و ...)

- مناطق حفاظت شده مانشت و قارنگک، دینار کوه، کبیر کوه، کولک و قلاجه دارای محدودیت استقرار جمعیت

و فعالیت های صنعتی و معدنی

- دو اثر طبیعی ملی در شهرستان های دهلران و ایلام دارای ممنوعیت استقرار جمعیت و محدودیت فعالیت های

صنعتی و کشاورزی

- نوار حاشیه ای مرز استان ایلام با کشور عراق دارای محدودیت استقرار جمعیت

- بخش هایی از اراضی آبی موجود در حوزه آبریز کرخه دارای محدودیت افزایش مصرف آب کشاورزی

- بخشی های از استان با توجه به قرارگیری در پهنه خطر زمین لرزه با خطر زیاد
  - شهرستان دهلران (شهر میمه) با توجه به خطر حرکات دامنه ای زیاد
  - در شهرستان های مهران و ایوان و شهر آسمان آباد، با توجه به قرار گرفتن در محدوده ی دشت های سیلابی
- ماده ۳- سند اجرایی آمایش استان ایلام به قرار زیر است:**
- ۳-۱- تخصص ها و اولویت های توسعه استان**
- **شهرستان ایلام**
کشاورزی، دامداری، نفت و گاز، صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع غذایی و آشامیدنی، تولید برق، صنایع کاغذ، حمل و نقل چند وجهی، گردشگری، بازرگانی و خدمات برتر
  - **شهرستان ملکشاهی**
کشاورزی، دامداری، گردشگری، استخراج معادن
  - **شهرستان مهران**
نفت و گاز، کشاورزی، دامداری، گردشگری، صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع کاغذ، حمل و نقل چند وجهی، بازرگانی و ترانزیت، لجستیک، استخراج معادن و خدمات برتر
  - **شهرستان دهلران**
نفت و گاز، کشاورزی، دامداری، گردشگری، صنایع شیمیایی و پتروشیمی، حمل و نقل چند وجهی، بازرگانی و ترانزیت، لجستیک، استخراج معادن و خدمات برتر
  - **شهرستان ایوان**
کشاورزی، دامداری، صنایع شیمیایی و غذایی، استخراج معادن، گردشگری، حمل و نقل
  - **شهرستان بدره**
کشاورزی و دامداری، تولید برق، گردشگری، صنایع شیمیایی، نفت و گاز
  - **شهرستان آبدانان**
کشاورزی و دامداری، استخراج معادن، نفت و گاز، گردشگری
  - **شهرستان سیروان**
کشاورزی و دامداری، گردشگری، صنایع شیمیایی، استخراج معادن، نفت
  - **شهرستان چرداول**

کشاورزی و دامداری، گردشگری، استخراج معادن، صنایع غذایی، حمل و نقل و ترانزیت

- شهرستان دره شهر

کشاورزی و دامداری، گردشگری، خدمات انبارداری، حمل و نقل چند وجهی، صنایع شیمیایی و غذایی

۲-۳- سیاست‌های سرزمینی توسعه بخش‌ها در استان

محیط زیست و منابع طبیعی

- برن‌دسازی از عناصر واجد ارزش زیست محیطی استان (جنگل‌های ارغوان، زمین لغزش سیمره، کبیر کوه، تنگه‌ها و دره‌های استان به ویژه دره سیمره و ...)
  - سیاست‌گذاری توسعه استان (به ویژه استقرار جمعیت و فعالیت) بر مبنای آب به جای سیاست‌گذاری بر مبنای سایر منابع (زمین، مواد معدنی و ...); تعیین آب به عنوان متغیر اصلی و اولویت‌دار برنامه‌های توسعه استان
  - ارتقای حمایت و تعهد سیاسی (ملی و استانی) و رویه‌ای کردن تعهد به بازیابی جنگل‌های بلوط در نظام مدیریتی استان و تبدیل آن به گفت‌وگو و مطالبه اصلی ساکنان استان
  - ارتقای مشارکت ساکنان و جوامع محلی (به ویژه کشاورزان و دامداران) در مدیریت و حفظ منابع محیطی
  - محدودسازی و رفع تدریجی کشت زیراشکوبی و کشت در مراتع و اراضی شیب‌دار استان
  - توسعه چارچوب جامع رفع زوال جنگل‌های بلوط استان
  - تثبیت و کنترل تدریجی کانون‌های تولید گرد و غبار در استان
  - بکارگیری سازوکار نظارت و پایش‌پذیری زیست محیطی در برنامه‌ها و اقدامات توسعه‌ای استان
  - توسعه و استقرار نظام جامع آمار و اطلاعات مدیریت و کنترل فرایندهای زیست محیطی استان (در سطوح استانی، شهرستانی و شهری)
  - ارتقای روش‌ها و سازوکارهای نوین مدیریت منابع آبی استان
  - بکارگیری راهبرد دیپلماسی زیست محیطی در مقیاس ملی و بین‌المللی
  - بکارگیری راهبرد دیپلماسی آب در تعامل ملی و بین‌المللی
  - ارتقای شیوه‌ها و سازوکارهای مدیریت احیای جنگل‌ها و مراتع با استفاده از فناوری‌های نوین
- ### فرهنگی و اجتماعی
- باززنده‌سازی و برن‌دسازی از رویدادهای مکانی و عناصر تاریخی - فرهنگی هویت‌بخش استان
  - اصلاح و تغییر تصویر فرهنگی دیگران از استان به ویژه رفع تصویر "ایلام به عنوان پایتخت خودسوزی ایران"

- توسعه چارچوب آموزشی مهارت‌های فنی و حرفه‌ای و تخصصی آموزش عالی متناسب با زمینه‌ها و نقش‌های تخصصی استان و شهرستان‌های تابعه
  - توسعه تعاملات اجتماعی- فرهنگی حاصل از همجواری‌های استان در سطح ملی و بین‌المللی
  - ارتقای دسترسی به نیازهای اولیه و زیرساخت‌های پایه، بر مبنای سبد نیازهای هر شهرستان
  - ارتقای فرصت‌های آموزشی مهارت‌افزا و مراکز خدمات رفاه و تامین اجتماعی بر مبنای سبد نیازهای هر شهرستان
  - ارتقای فرصت‌های آموزشی مهارت‌افزا و مراکز خدمات رفاه و تامین اجتماعی بر مبنای سبد نیازهای هر شهرستان
  - توسعه و تدارک خدمات عمومی و اجتماعی ویژه و متناسب با نیازهای واقعی استان به ویژه تامین نیازهای نیروهای نخبه و متخصص
  - بکارگیری نیروهای بومی واجد مهارت در فعالیت‌های اقتصادی دارای عملکرد ملی و بین‌المللی
  - ارتقای مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و صنایع بزرگ و ملی استان در تدارک خدمات اجتماعی و بکارگیری نیروهای بومی
  - ارتقای کیفیت و توان خدماتی شهر ایلام به منظور پوشش کامل خدماتی استان (به ویژه خدمات برتر)
- نظام سکونت‌گاهی و حمل و نقل**
- توسعه چندمرکزی در نظام سکونتگاهی استان
  - تجهیز و تقویت سکونتگاه‌های مرزی با رویکرد تعادل‌بخشی در نظام سکونتگاهی استان و تقویت تعاملات فرامرزی استان
  - تقویت نقش و جایگاه منطقه‌ای شهر ایلام در تعاملات بین منطقه‌ای
  - تقویت و تجهیز مراکز شهری در ناحیه جنوب و جنوب غربی
  - تمرکززدایی ارتباطی و تضمین ارتباط‌پذیری کارآمد پهنه‌ها و مناطق منزوی استان
  - متنوع‌سازی و یکپارچه‌سازی نظام حمل و نقل استان
  - تقویت شبکه‌ها و زیرساخت‌های ارتباطی دارای کارکرد فرااستانی
  - توسعه و تجهیز زیرساخت‌های شبکه حمل و نقل پرسرعت جاده‌ای، ریلی و هوایی

- توسعه نظام و شبکه ارتباطات و هم‌پیوندی‌های استان با استان‌های هم‌جوار و کشور عراق متناسب با نقش همکارانه استان با استان‌های هم‌جوار و کشور عراق
- توسعه ارتباطات هوایی با قابلیت ارائه خدمات فرودگاهی و تسهیل ترانزیت هوایی کالا و مسافر در مقیاس ملی و فراملی
- فضاسازی برای استفاده مناسب در مجاورت راه‌ها (منظره و چشم‌انداز، خدمات، پایگاه‌های ویژه و ..) با توجه به وجود راه‌های ملی و بین‌المللی
- نگهداشت جمعیت در شهرهای کوچک و روستاهای مرزی از طریق توسعه فعالیت در این سکونتگاه‌ها
- توجه خاص به توسعه مبتنی بر منافع و شرایط محلی و بومی در مناطق مرزی

نظام سیاسی و اداری

- شبکه‌سازی نهادی و سیاسی بر مبنای مطالبات و نیازهای جمعی و مورد وفاق کلیه ذی‌نفعان استان
- ارتقای خودآگاهی استانی، ظرفیت‌یادگیری منطقه‌ای و حس تشخیص استانی (با تاکید بر سرمایه‌های نمادین استان) در مقابله با تعارضات و گرایش‌های طایفه‌ای و محلی
- ارتقای نقش کنشگران غیردولتی در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌های توسعه‌ای و غیر توسعه‌ای استان
- بسترسازی جذب و بکارگیری نیروهای نخبه و دارای وزن و جایگاه سیاسی بالا در نظام مدیریت استان
- شفاف‌سازی اقدامات و عملکرد سازمان‌ها و نهادهای مسئول اداره استان و الزام آنها به اطلاع‌رسانی و استماع عمومی در زمینه تصمیمات و اقدامات
- همسوسازی و یکپارچه‌سازی سازمان‌ها و نهادهای بخشی اداره استان
- توسعه چارچوب مدیریت و نگهداشت استعداد‌های انسانی استان

نظام اقتصادی

- ارتقای دسترسی کارآمد و اثربخش به خدمات پشتیبان تولید، متناسب با سبب نیازهای هر شهرستان
- توسعه زیرساخت‌ها و خدمات مورد نیاز مناطق (EPZ - منطقه آزاد مهران و بازارچه‌های مرزی استان)
- برندسازی از مزیت‌های نسبی و محصولات شاخص استان به ویژه در بخش کشاورزی و گردشگری
- توسعه چارچوب تامین مالی توسعه فعالیت‌ها به ویژه در بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی، گردشگری و خدمات

- توسعه و ارتقای زیرساخت‌ها و خدمات توسعه گردشگری (سلامت، طبیعت گردی، بوم گردی، مذهبی و دفاع مقدس) با رویکرد ملی و بین‌المللی
- توسعه زیرساخت‌های آموزشی و بهداشتی با رویکرد جذب دانشجو و گردشگر از عراق
- توسعه فعالیت‌ها و تعریف نقش‌های تخصصی استان متناسب با فرصت‌های برونزای توسعه‌ی حاصل از همجواری‌های منطقه‌ای استان
- توسعه فعالیت‌های تخصصی مرتبط با شبکه حمل و نقل استان (خدمات بین‌راهی، تعمیرگاهی، پذیرایی و ...)
- توسعه زنجیره‌های تولید در توسعه صنعتی و کشاورزی استان
- گسترش فعالیت‌های شناسایی و پی‌جویی کانی‌های معدنی با ارزش افزوده بالا و توسعه اینگونه کانی‌ها
- توسعه زنجیره‌ها و شبکه‌های کسب و کار کشاورزی با رویکرد بازارمحوری (استان‌های مرکزی و پایتخت ملی و کشور عراق)
- تکمیل توسعه میادین نفت و گاز (درون استان و مشترک با عراق) و زنجیره صنایع وابسته به آن
- توسعه جامع انرژی‌های نو و تجدیدپذیر در پهنه‌ها و نقاط دارای این مزیت‌ها
- توسعه خدمات بازرگانی و تقویت زیرساخت‌های مورد نیاز در شهرهای اصلی استان
- توسعه چارچوب‌های جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی در فعالیت‌های تخصصی تعریف شده و تعریف بسته‌های مشخص سرمایه‌گذاری
- تجهیز مبادی ورودی و خروجی استان به تاسیسات و تجهیزات ذخیره‌سازی، نگهداری و انبار کالا
- توسعه پارک‌ها و مراکز علم و فناوری متناسب با زمینه‌های تخصصی و رقابت‌پذیر استان
- توسعه سرمایه‌گذاری در ظرفیت‌های تاریخی، طبیعی و فرهنگی اقتصاد محلی (به ویژه دامداری و صنایع وابسته به آن) با رویکرد صادرات محوری در ملی و فراملی
- نوین‌سازی کشاورزی متناسب با شرایط جدید طبیعی و اقلیمی و الزامات بازار (تعیین الگوی کشت، ارتقای بهره‌وری تولید و مصرف آب، کشت‌های گلخانه‌ای بازارمحور، دامپروری مکان‌محور به جای دامداری کوچ محور)
- تقویت خدمات پشتیبان کشاورزی در بخش‌های لجستیک، بازاریابی و صادرات
- ایجاد فرصت‌های زیست پایدار مرزنشینان استان از طریق شکل‌دهی به فعالیت‌های پایین‌دستی صادرات و فراهم‌سازی زیرساخت‌های لازم

- حفظ و گسترش منابع تولید کشاورزی در حاشیه مرز، با هدف نگهداشت جمعیت در این مناطق و تقویت مبادلات با کشور همسایه

نظام دفاعی و امنیتی

- هم‌افزایی روابط و تعاملات درونی و بیرونی استان در بهره‌برداری از منابع محیطی و جغرافیایی با استان‌های همجوار و کشور عراق در رفع تضاد منافع

- همسوسازی و یکپارچه‌سازی مطالبات نظام مدیریتی (مسئولان و کارگزاران رسمی) و اجتماعی (نخبگان و ساکنان) استان با رویکرد مطالبه‌گری از حاکمیت در رفع نگاه‌های امنیتی و مخالف با توسعه

- تبدیل رفع سریع محرومیت‌های اقتصادی و اجتماعی به گفتمان اصلی استان با رویکرد مطالبه‌گری از حاکمیت در رفع محرومیت‌ها و عقب‌ماندگی‌های استان

- توسعه چارچوب جامع ارتقای امنیت مرزها در همکاری با استان‌های هم‌مرز عراق

- توسعه و ارتقای چارچوب جامع مدیریت بحران استان

- نگهداشت جمعیت در شهرهای کوچک و روستاهای مرزی از طریق توسعه فعالیت در این سکونتگاه‌ها

- تقویت ارتباطات و پیوندهای اقتصادی-اجتماعی مناطق مرزی با مناطق داخلی کشور و مقابله با انزوا در مناطق

- توجه خاص به توسعه مبتنی بر منافع و شرایط محلی و بومی در مناطق مرزی

۳-۳- تصویر سازمان فضایی استان در افق توسعه یافتگی

مناطق مستعد کشاورزی

هرگونه توسعه کشاورزی شامل توسعه کشت گلخانه‌ای و توسعه باغات در اراضی شیبدار، منوط به جایگزینی با کشت سنتی دارای منابع آب مجاز و فعال (در حال بهره‌برداری) در سقف آب قابل برنامه‌ریزی ابلاغی استان برای مُصارف کشاورزی می‌باشد.

- گندم، جو، گیاهان دارویی و حبوبات در دشت‌های مهران، دهلران، چرداول، ایوان، سیروان، ایلام، بدره، آبدانان، دره شهر و ایوان

- توسعه گلخانه‌های کوچک مقیاس در سطح استان

- دانه‌های روغنی کلزا و ذرت در مهران، دهلران و آبدانان

- محصولات جالیزی دره شهر، چرداول و سیروان

- محصولات باغی نظیر گردو، سیب، هلو و انگور شهرستان های ایوان، ایلام و ملکشاهی
- انار و پسته شهرستان سیروان
- انجیر، انگور، هلو و بادام کوهی شهرستان بدره
- انگور بخش زرین آباد
- خرما و مرکبات دهلران و مهران
- انگور و زیتون چرداول
- گل نرگس آبدانان، دره شهر و مهران

مناطق مستعد دام و طیور

- شهرستان های ایلام، ایوان، مهران، دهلران، بدره، چرداول، ملکشاهی، آبدانان، دره شهر و سیروان پرورش دام سبک
- دهلران و مهران دام سنگین
- ملکشاهی، بدره، آبدانان، مهران، چرداول پرورش طیور
- ملکشاهی، بدره، دهلران، چرداول زنبورداری و تولید عسل

شیلات و آبیاری پروری

- بدره، دره شهر، سیروان و آبدانان

صنعت و معدن

- صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع فولادی، صنایع غذایی و آشامیدنی، صنایع لاستیکی و پلاستیک در ایلام، مهران، دره شهر، ایوان و دهلران
- تولید سیمان سیروان، مهران و دهلران
- استخراج قیر طبیعی ایوان و ملکشاهی
- استخراج گچ و آهک مهران

نفت و گاز

- استخراج نفت و گاز ایلام، مهران، دهلران، آبدانان و بدره

خدمات بازرگانی

- منطقه آزاد مهران، ایلام و دهلران
- انبارداری نفت دره شهر

گردشگری

- عرصه‌های طبیعی و تاریخی استان به استثناء مناطق چهارگانه حفاظتی
- گردشگری مذهبی و دفاع مقدس تا مرز مهران و دهلران
- گردشگری سلامت در شهرهای ایلام، مهران و دهلران
- توسعه صنایع دستی در بدره و دره شهر
- عرصه‌های روستایی دارای پتانسیل‌های توسعه گردشگری طبیعی، تاریخی و فرهنگی (روستاهاى هدف گردشگری)

خدمات اجتماعی

- خدمات برتر آموزش عالی در شهر ایلام به عنوان سطح نخست در مقیاس فراملی، ملی و منطقه‌ای
- خدمات برتر بهداشتی و درمانی شهر ایلام و مهران در سطح نخست در مقیاس فراملی، ملی و منطقه‌ای
- سطح دوم خدمات برتر بهداشتی و درمانی در مقیاس منطقه‌ای در شهر دهلران
- خدمات برتر فرهنگی و اجتماعی در شهرهای ایلام، مهران، ایوان، دهلران
- سطح دوم خدمات برتر فرهنگی و اجتماعی در شهرهای سراپله، بدره، دره شهر
- خدمات برتر ورزشی در شهرهای ایلام و دهلران

حمل و نقل

- اتصال ایلام به شبکه ریلی از طریق کرمانشاه و خوزستان
- ارتقای سطح خدماتی بخش اعظم شبکه حمل و نقلی استان به آزادراه (کرمانشاه - ایلام - مهران)
- اتصال مرکز کشور - لرستان - دهلران - مرز چیلان از طریق آزادراه
- اتصال دره شهر و دهلران به کریدور شماره ده جاده‌ای
- بندر خشک دهلران و پارک لجستیک مهران
- توسعه فرودگاه ایلام

زیروساخت‌ها

- توسعه نیروگاه‌های خورشیدی در هلیلان، لومار و بلاوه، نیروگاه گازی صالح آباد و نیروگاه سیکل ترکیبی موسیان

- توسعه خطوط انتقال برق
- توسعه شبکه های فیبرنوری
- خطوط انتقال آب، سدها، شبکه های آبیاری

مناطق مستعد توسعه شهری و روستایی

- کلیه شهرهای موجود
- روستاهای شهید کشوری، چالسرا، هفت چشمه، شهرک اسلامیه، بانقلان، شهرک هزارانی، زنجیره علیا، چالاب، ارمو، جعفرآباد، ولیعصر، عباس آباد، هفت چشمه آبدانان، کهره، کل کل علیا، گنبد پیرمحمد، فاطمیه، شهرک نبوت، مهدی آباد، قلعه جوق، پشت قلعه، چنگوله، زرانگوش، سراب، شیراوند، بانرحمان، وارگه، چم کبود، چشمه شیرین، گنداب، مورت، نهر عنبر، میدان، پاکل گراب
- دهستان بولی واقع در قسمت غربی استان
- بخش هایی از منطقه جنوبی شامل دهستان ابوغویر بخش موسیان شهرستان دهلران و دهستان آب انار بخش کلات شهرستان آبدانان

الگوی استقرار و نظام سلسله مراتبی سکونتگاهی

- شهرهای ایلام، دره شهر، دهلران و مهران در سطح اول مکان مرکزی
- شهرهای ایوان، آبدانان، سرابله و ارکواز در سطح دوم مکان مرکزی
- سایر شهرها در سطح سوم

جدول شماره ۱- الگوی سطح بندی عملکردی و جمعیتی استان

طبقات جمعیتی	سلسله مراتب جمعیتی	وضعیت شهر در افق طرح ۱۴۲۰
شهرهای بزرگ (شهرهای بالای ۲۵۰ هزار نفر جمعیت)	بیش از ۲۵۰ هزار نفر	ایلام
شهرهای میانی بزرگ (شهرهای بالای ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)	۲۵۰-۱۰۰ هزار نفر	دهلران
شهرهای میانی (شهرهای ۵۰ هزار تا ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)	۱۰۰-۵۰ هزار نفر	ایوان / دره شهر / مهران
شهرهای میانی کوچک (شهرهای ۲۵ هزار تا ۵۰ هزار نفر جمعیت)	۲۵-۵۰ هزار نفر	سرابله / آبدانان
شهرهای کوچک (شهرهای ۱۰ هزار تا ۲۵ هزار نفر جمعیت)	۲۵-۱۰ هزار نفر	ارکواز / آسمان آباد / چوار / بدره
شهرهای بسیار کوچک (شهرهای ۵ هزار تا ۱۰ هزار نفر جمعیت)	۱۰-۵ هزار نفر	مورموری / شباب / سراب / باغ / پهل / موسیان / لومار / صالح آباد / زرنه / توحید

طبقات جمعیتی	سلسله مراتب جمعیتی	وضعیت شهر در افق طرح ۱۴۲۰
روستا - شهرها (شهرهای کمتر از ۵ هزار نفر جمعیت)	کمتر از ۵ هزار نفر	میمه / دلگشا / ماژین / مهر / بلاوه

ماده ۴- برنامه‌های اجرایی آمایش استان ایلام به قرار زیر است:

بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات

- برنامه توسعه زیرساخت‌های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات
- توسعه فناوری‌های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات و فعالیت‌های مجازی

بخش حمل و نقل

- برنامه توسعه خدمات پشتیبان و لجستیک
- برنامه توسعه و تجهیز حمل و نقل جاده‌ای
- برنامه توسعه حمل و نقل چندوجهی
- برنامه سیاست‌گذاری توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل و تهیه برنامه‌های حمل و نقل
- برنامه ایجاد و توسعه موسسات و پایانه‌های حمل و نقل
- برنامه ارتقاء ایمنی حمل و نقل
- برنامه توسعه و تجهیز حمل و نقل هوایی
- برنامه توسعه و تجهیز حمل و نقل ریلی

بخش گردشگری

- برنامه توسعه زیرساخت‌ها و تأسیسات و خدمات مرتبط با گردشگری
- برنامه توسعه گردشگری طبیعی،
- برنامه توسعه گردشگری تاریخی / فرهنگی / مذهبی
- برنامه توسعه گردشگری سلامت
- برنامه توسعه گردشگری روستایی و عشایری
- برنامه بازاریابی و تبلیغات جاذبه‌ها و فعالیت‌های گردشگری
- برنامه توسعه و ساماندهی صنایع دستی

بخش خدمات اجتماعی و فرهنگی

- توسعه منابع انسانی و توانمندسازی اقشار آسیب‌پذیر

- برنامه توسعه و ساماندهی زیرساخت‌های آموزش و پرورش
- برنامه توسعه و زیرساخت‌های آموزشی در مراکز و موسسات آموزش عالی
- برنامه توسعه و ارتقا سطح خدمات بهداشت و درمان
- برنامه توسعه و ارتقا سطح خدمات فرهنگی و اجتماعی
- برنامه توسعه خدمات و تجهیز فضاهای ورزشی

بخش سکونتگاهی

- برنامه تعادل بخشی فضایی سکونتگاه‌ها
- برنامه ساماندهی کالبدی- فضایی سکونتگاه‌ها (شهری، روستایی)

بخش انرژی

- برنامه توسعه انرژی‌های نوین و تجدیدپذیر
- افزایش بهره‌وری در تولید، انتقال و توزیع انرژی
- برنامه تامین انرژی
- برنامه مطالعه، اکتشاف و استخراج نفت و گاز

صنعت و معدن

- برنامه تدوین مطالعات و تهیه اسناد و ارائه ضوابط و بسته‌های تشویقی توسعه صنایع
- برنامه توسعه، تکمیل و تجهیز زنجیره‌ها، خوشه‌ها، تعاونی‌ها و واحدهای فعال و نیمه فعال صنعتی
- برنامه ارتقای بهره‌وری صنایع (مصرف بهینه آب و ...)
- برنامه ایجاد، توسعه، تجهیز و تکمیل زیرساخت‌ها، فضاها و تسهیلات مرتبط با صنایع
- برنامه توسعه، تکمیل و تجهیز زیرساخت‌ها، امکانات و تسهیلات مورد نیاز توسعه معادن
- برنامه حفاظت و صیانت از محیط زیست و کاهش آلودگی‌ها منتج از فعالیت‌های صنعتی و معدنی

آب

- برنامه تامین آب
- برنامه عرضه آب
- برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی
- برنامه توسعه تاسیسات آب و فاضلاب و بازچرخانی آب

- بهبود بهره وری آب در عرصه شرب
- مدیریت حوضه آبریز و دشت ها
- مهندسی رودخانه

کشاورزی

- توسعه فضای آموزشی حوزه ی کشاورزی و دامداری
- تحقیق و توسعه در امور کشاورزی
- توسعه مکانیزاسیون کشاورزی
- توسعه کشت گلخانه ای
- توسعه کشت گیاهان دارویی
- بهبود بهره وری آب در عرصه ی کشاورزی و اصلاح الگوی کشت
- افزایش محصولات باغی
- توسعه پرورش دام و طیور
- تکثیر پرورش آبزیان
- تکمیل زنجیره های ارزش و تولید محصولات کشاورزی

محیط زیست و منابع طبیعی

- حفاظت و بهره برداری پایدار از زیست بوم های خشکی
- برنامه آبخیزداری و حفاظت خاک
- برنامه احیاء، توسعه و بهره برداری اصولی از مراتع و جنگلها
- تحقیق و توسعه امور محیط زیست

دفاعی، امنیتی و پدافند غیر عامل

- برنامه ایجاد، توسعه، تکمیل و تجهیز امکانات و زیرساخت های مورد نیاز در مدیریت بحران
- برنامه هدایت، راهبری، پایش، مصون سازی و کاهش آسیب پذیری زیرساخت ها و کانون های جمعیت و فعالیت از طریق رعایت الزامات و ملاحظات دفاعی، امنیتی و پدافند غیر عامل
- برنامه جامع پدافند غیر عامل و مدیریت بحران

- توسعه زیر ساخت‌های لازم مدیریت بحران، متناسب با نقش استان در پشتیبانی از استان‌های مجاور در مواقع بحران

- برنامه خروج تدریجی مراکز خطرناک غیر شهری از نقاط مسکونی
- برنامه ارتقاء امنیت پایدار، فراگیر و هوشمند مناطق مرزی مبتنی بر نقش مردم و فنآوری اطلاعاتی و صیانت از توسعه و کارکردهای سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی قانونی در مرزها

نظام نهادی و مدیریتی

- برنامه ایجاد تغییرات نهادی و اصلاح و تقویت سیاست‌گذاری‌ها، مبتنی بر آمایش سرزمین
- برنامه انطباق و نهادسازی آموزش و فرهنگ کار
- برنامه توسعه کارآفرینی و نوآوری

بهداشت و درمان

- برنامه توسعه بیمارستانهای تخصصی و فوق تخصصی
- برنامه توسعه خدمات بهداشتی درمانی
- برنامه توسعه زیرساخت‌های بهداشتی - درمانی

نظام بازرگانی و مالی

- برنامه تسهیل و جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و جلب مشارکت‌ها
- برنامه رفع موانع کسب و کار و گسترش ارتباطات بازرگانی فرامرزی
- برنامه بهبود فضای کسب و کار
- برنامه توسعه کارآفرینی و نوآوری

ماده ۵- تمامی دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی مکلف به رعایت مفاد این سند می‌باشند.

ماده ۶- کلیه فعالیت‌های تعریف شده در بخش‌های مختلف این سند باید به گونه‌ای باشد که مجموع نیازها و مصارف آبی آن‌ها محدود به سقف آب قابل برنامه‌ریزی استان در چارچوب پانزدهمین مصوبه‌ی شورای عالی آب در حوضه‌های آبریز درجه ۲ - که توسط وزارت نیرو ابلاغ می‌گردد- باشد. وزارت نیرو مکلف است آب قابل برنامه‌ریزی به‌هنگام شده را در دوره‌های زمانی ۵ ساله بازنگری و به تفکیک بخش‌های مختلف مصرف و حوضه‌های آبریز درجه ۲، به استان‌ها ابلاغ نماید.

ماده ۷- سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان موظف است، گزارش عملکرد سالانه تحقق این سند را در پایان هر سال به دبیرخانه ارسال نموده و دبیرخانه نیز گزارشی از میزان تحقق پذیری اسناد آمایش همه استانها را به شورای عالی ارائه می دهد.

ماده ۸- سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان موظف است تمهیدات لازم به منظور تحقق پذیری سند و هم چنین مطالعات آمایش استان در سطح استان را فراهم آورد.

ماده ۹- سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان موظف است به منظور تحقق عملیاتی سند؛ پیوند بین این سند با مطالعات آتی در سطح استان و برنامه های بلندمدت، میان مدت و کوتاه مدت از جمله بودجه سنواتی در استان را با تعامل و همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور برقرار نماید.

ماده ۱۰- سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان موظف است حداکثر ظرف مدت یکسال، سند آمایش استان را بر اساس سند ملی آمایش سرزمین بازنگری، بروزرسانی و اسناد مربوطه را به دبیرخانه ارسال نماید.